

μετα τῆς ζωῆς του, καὶ διὰ τοῦτο ἀντιφατικαὶ ὑπάρχουν εἰδήσεις ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν του, τὸν γάμον καὶ τὸν θάνατόν του ἔτι.

Ἐπηρετήσεν εἰς τὸν στρατὸν ἐν Βοστώνῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέρρου. Τί συνέβη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 1831 ἕως τὸ 1833 εἶνε τελείως ἄγνωστον, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιμελεῖς ἐρεῦνας τῶν Ingrau, Woodberry, Stedman καὶ Harrison. Ἡ κυριώτερα αἰτία τῆς ἀτελοῦς γνώσεως τοῦ βίου τοῦ Πόε ὀφείλεται εἰς τὴν κακοβουλίαν τοῦ πρώτου βιογράφου του Griswold, ὅστις παρεμόρφωσε πολλὰ τῶν ἔργων του καὶ ἀντιπαρήλαθεν ἐν σιγῇ ἄλλα, ἐπωφελήθησαν δ' ὅλοι οἱ προσωπικοὶ ἐχθροὶ τοῦ Πόε καὶ οἱ στενοκέφαλοι νὰ διαδώσουν τὰς συκοφαντίας ταύτας.

Ὁ Πόε ἐδημοσίευσεν τὰ διηγήματα, τὰς κριτικὰς καὶ τὰ ποιήματά του εἰς διάφορα περιοδικά. Τὰ διασωθέντα ἀντίγραφα, τὰ ὅποια ἐκράτει, ἀποτελοῦν 15 τόμους, ἐκ 280 σελίδων. Ὁ Πόε ἔκαμνε καὶ

μεταφράσεις γαλλικῶν ἄρθρων, ψευδωνύμως.

Ὁ Πόε ἀπέφραξε νὰ κάμνη λόγον περὶ τῶν ἔργων του, ἀπ' ἐναντίας ἀπέκρουπτεν ὅτι αὐτὸς τὰ εἶχε γράψῃ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τινῶν ἐπιστολῶν του. Ἐπὶ ἡμῖσιν αἰῶνα ἐγένοντο ἔρευναι ἵνα διαλύσωσι τὴν σκοτίαν. Αἱ ἔρευναι αὗται ἤρχισαν μετὰ θάνατον. Ὁ θάνατός του ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ δημοσιευθοῦν δριμύτατα νεκρολογία, ἕνεκα τῶν συκοφαντιῶν. Ὁ βιογράφος του Griswold ἀφηγείται ὅτι ἐκάλεσε τὸν Πόε εἰς γεῦμα, ἵνα γνωρίσῃ τὸν συγγραφέα τοῦ «Χειρογράφου τοῦ εὐρεθέντος ἐντὸς φιάλης». Ὁ Πόε εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀπήνητησεν : «Ἡ εὐγενής σας πρόσκλησις εἰς δεῖπνον μ' ἐπλήγωσε βαθύτατα. Ἀδυνατῶ νὰ ἔλθω διὰ λόγους σὺν ἄλλοις καὶ ἀτιμητικούς : τῆς θεᾶς τοῦ ἀτόμου μου». Κατόπιν τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐρημητικὸν βιογράφον, ἐξηγεῖται διατὶ ἔγραψε κατὰ τοῦ Πόε ὁ σάραξ αὐτὸς τῆς κριτικῆς.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΑΝΑ ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Γνώρισμα τοῦ πολιτισμοῦ ἀσφαλές— ἡ τέχνη—χαρκτηρίζει δλόκληρον μίαν κοινωνίαν. Ἀλλαχού ἡ πληθὺς τῶν καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων, ἡ συγκέντρωσις ἐν αὐτοῖς μίᾳ ζωῆς ὠραίας, μυστικοπαθοῦς, δημιουργεῖ ἐν θελκτικῶν περιβάλλον. Τὰ ἐργαστήρια προσελκύουν ἐκεῖ τὴν ἀληθινὴν ἀριστοκρατίαν — τοῦ πνεύματος—τὸ ἄνθος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος μέχρι τοῦ ἀστοῦ.

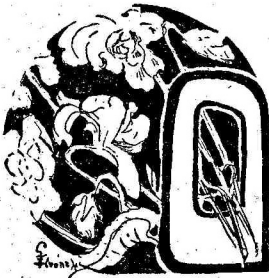
Ἐν Ἀθήναις, οὐτε ἐν μικρογραφίᾳ δὲν ὑπάρχει ἡ ζωὴ αὕτη. Οἱ καλλιτέχνηι μας ζοῦν ἐν ἀποκλεισμῷ ἀπὸ ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον. Ἐν τῇ μετριοφροσύνῃ τῶν—τῇ ἀναγκαστικῇ—πολλάκις—διέσχονται μίαν ἐρημικὴν ζωὴν εἰς τὰ ἐργαστήριά των. Καὶ ἴσως ἡ ἡραμία αὕτη νὰ εἶνε εἰρηστικὴ διὰ τὴν τέχνην, ἀλλὰ προδίδει ἀσύγνωστον ἀδιαφορίαν τῆς τόσον κατὰ τὰ ἄλλα νεωτερίζουσας κοινωνίας μας. Μία ἐπισκεψίς αὐθόρμητος εἰς Ἀθηναϊκῶν καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων ἀποτελεῖ φαινόμενον.

Καὶ ὅμως οἱ καλλιτέχνηι μας ἐργάζονται ἐν ἐγκαρτερήσει, ἀλλὰ καὶ ἐν φιλοτίμῳ ζήλῳ. Ὑπάρχουν ἄρκε-

ται καλλιτεχνικαὶ φώλαι, εἰς τὰς οποίας ὁ ὀφθαλμὸς δύναται εὐαρέστως νὰ ἀναπαυθῇ. Νὰ ἐπικαλεσθῇ τις τὴν προσοχὴν τῆς κοινωνίας μας, ἥτις δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ προστρέχῃ εἰς τὰ καλλιτεχνήματα, θὰ ἦτο μάταιον. Τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα δὲν ἐπιβάλλεται. Ὑπάρχει αὐτόματον. Ἀπλῶς μόνον διὰ νὰ καλλιτεργηθῇ προαπαιτοῦνται συνθηκαὶ τινες, αἱ ὁποῖαι μόλις ἤρχισαν ἀναφανόμεναι, προάγγελοι μίᾳ αὐγῆς ἀναγεννήσεως.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐλάχιστοι εἶνε οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰ ἄστυα τῆς τέχνης, ἐσκέφθημεν οὐ ἐπρεπε τὰ συμβῆναι τὸ ἀντίστροφον. Μία ἐπέσκεψίς ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὰ μὲ εὐρότερον κἄπως σκοπόν, οὐχὶ διὰ νὰ ἀποκομίσῃ τις ἀτομικὴν ἐντύπωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποτυπώσῃ διὰ τῆς περιγραφῆς των τὴν μορφήν τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικῆς ἐν γένει κινήσεως. Πῶς ἐργάζονται οἱ καλλιτέχνηι μας, εἰς τί ἀσχολοῦνται, τί ἔργα παράγουν, ἰδοὺ τὸ γενικὸν διάγραμμα τῆς σειρᾶς τῶν σιγμιοτύπων, τὰ ὁποῖα θὰ παρελάσουν ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους διὰ τῶν στηλῶν τῆς «Πινακοθήκης».

Γ. ΡΟΪΛΟΣ

κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΪΛΟΣ, ἕνεκα τῆς ἐξ Ἀθηνῶν μακρᾶς ἀπουσίας του, δὲν ἔχει ἀκόμη ἐγκατασταθῆ εἰς τὸ ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον σκέπτεται νὰ ἰδρῦσῃ τὸν Σεπτέμβριον. Μία αἰθουσα καὶ ἐν δωμάτιον ἀποτελοῦν τὸ

καλλιτεχνικὸν του κρυσφήγετον, εἰς τὴν ὁδὸν Ἀσκληπιοῦ.

Τὸν κ. Ροῖλὸν ἐχαρακτήριζον πολλοὶ πρὸ ἐτῶν ὅτε ἦτο καθηγητῆς τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἔτρεφε πώγωνα—ἴσως καὶ τοῦτο νὰ συνετέλῃ—ὡς σοβα-

ρόν, ἰδιότροπον καὶ αὐστηρόν. Ποία ἤδη ἐκπληκτικὴ μεταβολή ! Σήμερον ἐμφανίζεται ἀνηρὸς, προσηνέστατος, μὲ μίαν νέαν ζωὴν, αἰσιδόξος. Ἡ ξενητεία δὲν τοῦ ἥλλαξε μόνον τὸν χαρακτήρα, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν, ἐνίσχυσε δὲ τὴν καλλιτεχνικὴν δύναμιν, ἥτις τὸν διέκρινεν ἄλλως τε πάντοτε.

Ὁ κ. Ροῖλὸς ἀνεδέιχθη ταχύτατα μεταξὺ τῶν ὁμοτιγῶν του. Τὴν καθήγεσιν τοῦ Πολυτεχνείου ἀνέλαθεν ὡσεὶ ἐνδεδειγμένος δι' αὐτήν. Ἄλλ' ἕνα πρῶτ' ὁ Ροῖλὸς ἐξαφνα ἐχάθη Ἐπῆρε τὰς ὀλίγας ἀποσκευὰς του καὶ ἐξεπατρίσθη εἰς Ἀγγλίαν. Τίποτε δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν συγκρατήσῃ οὔτε ἡ διδασκαλία τοῦ Πολυτεχνείου. Καὶ ἐμεινεν ἐργαζόμενος πολὺ καλά, ἰδίως εἰς προσωπογραφίας ἐπὶ δύο καὶ ἡμισυ ἔτη εἰς Λονδίον, ἰσόχρονον δὲ διάστημα εἰς Λίβερπουλ. Ἄλλ' ἡ Ἀγγλικὴ ὁμίχλη δὲν ἦτο ἀνεκτὴ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, τοὺς συνειθισμένους εἰς τὸ ἀκτινοβόλον, τὸ γλαυκὸν στε-

ρέωμα τῆς Ἀττικῆς. Καὶ ἔξαφνα πάλιν μᾶς ἤλθε, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μείνῃ πλέον ὀριστικῶς μαζὶ μας.

Ἡ καλλιτεχνικὴ ἐργασία τοῦ κ. Ροῖλου δὲν εἶνε ἴσως πολλή, εἶνε ὅμως ἐκλεκτή. Προσωπογράφος κράτιστος, ἠσχολήθη οὐχ ἤττον εἰς στρατιωτικὰ θέματα, μόνος αὐτὸς ἐκ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Τὰ «Δελέρια» καὶ τὰ «Φάρσαλα» εἶνε τὰ χαρακτηριστικώτερα τῶν στρατιωτικῶν του ἔργων. Τὸ πρῶτον ἠγόρασεν ὁ Διάδοχος, τὸ ἄλλο τὸ καμαρώνει ὁ... ἴδιος. Καταλαμβάνει ὀλόκληρον τοῖχον τοῦ ἐργαστηρίου καὶ μένει ἐκεῖ κῆρυξ μεγαλόφωνος τοῦ μεγάλου παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικοῦ ἐνδιαφέροντος! Ἡ Στρατιωτικὴ Λέσχη ἢ ἡ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων ἠμποροῦσαν νὰ τὰ ἀγοράσουν, ἔστω καὶ μὲ τὴν αὐτὴν γενναιοδωρίαν ἐνὸς πρῶην ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ὅστις προέτεινεν εἰς τὸν καλλιτέχνην 12,000 δρ. Καὶ τότε μὲν ὁ καλλιτέχνης ἠρήθη. Σήμερον, ἔγινε πρακτικώτερος ἢ πατριωτικώτερος, ὅπως θέλετε. Ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ διατυπώσῃ περὶ σποτέρας ἀξιώσεις.

Ὁ κ. Ροῖλος ἀποκλειστικῶς δὲν ἀσχολεῖται ἤδη εἰς στρατιωτικὰ θέματα, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ ἐγκατέλειψεν. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1907, ὅστις τοῦ εἶχεν ἐλύσει τὴν προσοχὴν, ἀφιέρωσε τὸ τελευταῖον ἔργον του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον—ὅταν ἐπισκέφθην τὸ ἐργαστήριόν του—ἔλειπον αἱ τελευταῖαι πινελιές. Εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ ὁ ἐπίλογος τῆς ἰλαροτραγωδίας τῆς τελευταίας Ἑλληνοτουρκικῆς συρράξεως. Φέρει τὸν τίτλον «1907», ἀναπαριστᾷ δὲ τὴν ἐγκατάλειψιν μιᾶς πόλεως, τὴν μετὰ τὸν πανικὸν ἐπακολουθήσαντα φυγὴν τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας. Ἡθέλῃσεν ὁ πονῶν καλλιτέχνης νὰ δώσῃ μίαν εἰκόνα θλιβεράν, ἀλλ' ἐνέχουσαν πολύτιμα διδάγματα.

Εἰς μίαν σειράν, ἣτις οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ἔχει, εἰς τὸ σκιδόφω, διαβαίνει ἡ λιτανεῖα τῶν ἐκπατριζομένων. Γυναῖκες, παιδιὰ, πολῖται, στρατιῶται μὲ μίαν θλίψιν καὶ ἀπογοήτευσιν φεύγουν. Ὁ κ. Ροῖλος δὲν ἠθέλησεν νὰ φανῇ σκληρὸς, νὰ μᾶς δώσῃ εἰκόνα τρόμου πρὸ τῆς φανταστικῆς ἐπιλάσεως τοῦ ἔγθρου. Ἀπ' ἐναντίας, ἤρεμον τὸ πένθος ἀπλώνεται ἐπάνω εἰς τὴν θρόνον. Ἀντὶ συγχύσεως καὶ φρικῆς προσέμισησε τὴν γαλήνην, ἣτις, ὅταν ἀποδίδεται μὲ τέχνην, εἶνε ἐξ ἴσου χαρακτηριστικὴ. Ἡ ποίησις συνδυάζεται μὲ τὴν πραγματικότητα εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Ροῖλου. Ὑπὸ ἔποψιν χρωματισμοῦ ὁ πίναξ εἶνε ἄμειπτος. Οὔτε πολὺ σκοτεινὸς, ἀλλ' οὔτε ἔχει ἀποτόμους ἀντιθέσεις φωτός. Τὸ ἄμαυρόν τῶν νυκτερινῶν σκιῶν χρῶμα, εἰς τὸ βάθος μετριάσσεται ἀπὸ ἀρίστους φωταυγείας, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν νὰ διακρίνῃ τις εὐκρινῶς τὸν συμπαγῆ ἐκείνον ὄγκον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ χρωματισμὸς δὲν ἔδωκεν ὁ καλλιτέχνης εἶνε ὁ μόνος ἀρμόζων εἰς τὸ θέμα. Ὡς σύνθεσις, τὸ «1907» ἔχει τὸ χάρισμα τῆς ἀρμονικῆς τοποθετήσεως. Εἰς ἓνα ἀνώμαλον δρόμον—ἡ Θεσσαλία δὲν ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀμαλοὺς δρόμους—κατέρχονται φυγάδες καὶ γυναικόπαιδα, ἀναμιξ μὲ κάρρα καὶ ἀποσκευάς. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πλησίον εἰς τὸν δρόμον πεταγμένα ἐν ὄπλον, μία σάλπιγξ. Μία μῆτέρα κουρασμένη ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν, ἐκάθισεν

εἰς μίαν πέτραν καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπάνω εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἐνῶ μὲ τὴν ἄλλην κρατεῖ τὸ βρέφος τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὅσοι παρέστησαν εἰς τὸ θέαμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θὰ αἰσθανθοῦν νὰ ζωντανεύῃ ἢ ἀνάμνησις καὶ θὰ ὁμολογήσουσι ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἀπέδωκε μὲ πολὺ αἰσθηματὰς ὑπερτάτας ἐκείνας συγκινητικὰς στιγμάς.

Ἐκτὸς τοῦ πίνακος τούτου, δεῦτερον ἔργον τοῦ κ. Ροῖλου, ἀπὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπανόδου του, εἶνε ἡ «Σαλαμινία». Μία χωρική, μὲ τὰ ἑορτινὰ βλάχικα, ὑδρεύεται. ἴσως παρατηρήσῃ τις ὅτι, ὅταν πηγαίνουν αἱ χωριατοπούλαι εἰς τὴν βρύσιν, δὲν φοροῦν τὰς καλάς των ἐνδυμασίας. Ἄλλ' ὁ καλλιτέχνης ἐπωφελήθη ἐνὸς ἐθίμου, ἵνα παρουσιάσῃ τὴν χωριατοπούλαν μὲ τὸ τόσον γραφικὸν ἑορτάσιμον ἐνδυμα. Ὑπάρχει τὸ ἔθιμον ὅτι ἡ ἀρραβωνισμένη ἀνασύρει ἐκ τοῦ φρέατος ὕδωρ, ἵνα τὸ κομίσῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ μνηστῆρος, ὅτε οὗτοι δίδουν εἰς αὐτὴν δῶρα. Ὁ πίναξ οὗτος, τοποθετημένος παραπλευρῶς τοῦ ἄλλου πενθίμου πίνακος ἀποτελεῖ ζωντανὴν ἀντίθεσιν καὶ ὡς θέμα καὶ ὡς χρῶμα. Ἡ λευκοκύανος διαύγεια τῆς ἀτμοσφαιρας, τοῦ ὑπαίθρου τὸ ἄφθονον φῶς, δίδουν μίαν εὐχάριστον ἐντύπωσιν, συγχρόνως δὲ δίδουν πιστὴν εἰκόνα τῆς Ἑλλ. φύσεως, τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς.

Εἰς τὸ βάθος διαγράφεται ἡ Σαλαμίς, μὲ τὰς οἰκίας καὶ τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ χωριατοπούλα, ἡ ὁποία διασώζει εἰς τὴν μορφήν ὅλην τὴν παρθενικὴν σεμνότητα μιᾶς χωρικῆς νεάνιδος, ἀπὸ τὸν κουβᾶν χύνει εἰς τὴν λάγνηνον ὕδωρ, ἡ φυσικότης δὲ τῆς ροῆς εἶνε τεχνικωτάτη. Ἄν εἰς τὸ προηγούμενον ἔργον, τὸ φανταστικόν, φαίνεται ἡ συνθετικὴ δύναμις τοῦ ζωγράφου, εἰς τὸ δεῦτερον, τὸ ρεαλιστικόν, διακρίνεται ἡ ἀκριβεία τοῦ σχεδίου.

Ὁ κ. Ροῖλος ὑπῆρξεν ἐργατικώτατος κατὰ τοὺς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του μῆνας. Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων ἔργων, τὰ ὁποῖα εἶνε γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἔγραψε καὶ δύο προσωπογραφίας, τοῦ κ. Μπενᾶκη καὶ τῆς κ. Πώπ.

Τὰ νέα ἔργα, τὰ ὁποῖα στολιζοῦν σήμερον τὸ ἐργαστήριον τοῦ κ. Ροῖλου, θὰ μεταφερθοῦν εἰς τὴν Ἐκθεσιν τοῦ Ζαπτείου καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ φιλότεχνοι δύνανται νὰ τὰ ἐκτιμήσουν, χωρὶς νὰ ὑποστοῦν τὸν κόπον νὰ ἀνέλθουν τὸν ἀνήφορον τῆς ὁδοῦ ἢ τὰς κλίμακας τῆς ὑψηλῆς οἰκοδομῆς, διὰ νὰ συναντήσουν τὸν συμπαγῆ καλλιτέχνην. Γνωρίζει ἄλλως τε οὗτος κάλλιστα τὰς συνθήκας τοῦ καλλιτεχνικοῦ μας βίου καὶ ἔσπευσε νὰ ἀπαλλάξῃ τοῦ κόπου τούτου τοὺς φίλους τῆς τέχνης, οἱ ὁποῖοι τὴν ἀγαποῦν, ἐφ' ὅσον τὴν βλέπουν μόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐκθέσεων.

Ὁ κ. Ροῖλος ἐξελέγη μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκθέσεως τοῦ Ζαπτείου. Ἄς δεῖξῃ ὅλην του τὴν αὐστηρότητα κατὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ἔργων ἵνα ἡ νεοελληνικὴ τέχνη παρουσιασθῇ εὐπρόσωπος, εἶνε δ' εὐτυχῶς διατεθειμένος πρὸς τοῦτο, ἀναγνωρίζων ὅτι προτιμώτερον εἶνε νὰ ἔχωμεν ὀλίγα ἔργα καὶ καλά, ἢ πολλὰ καὶ ἀνάξια λόγου.